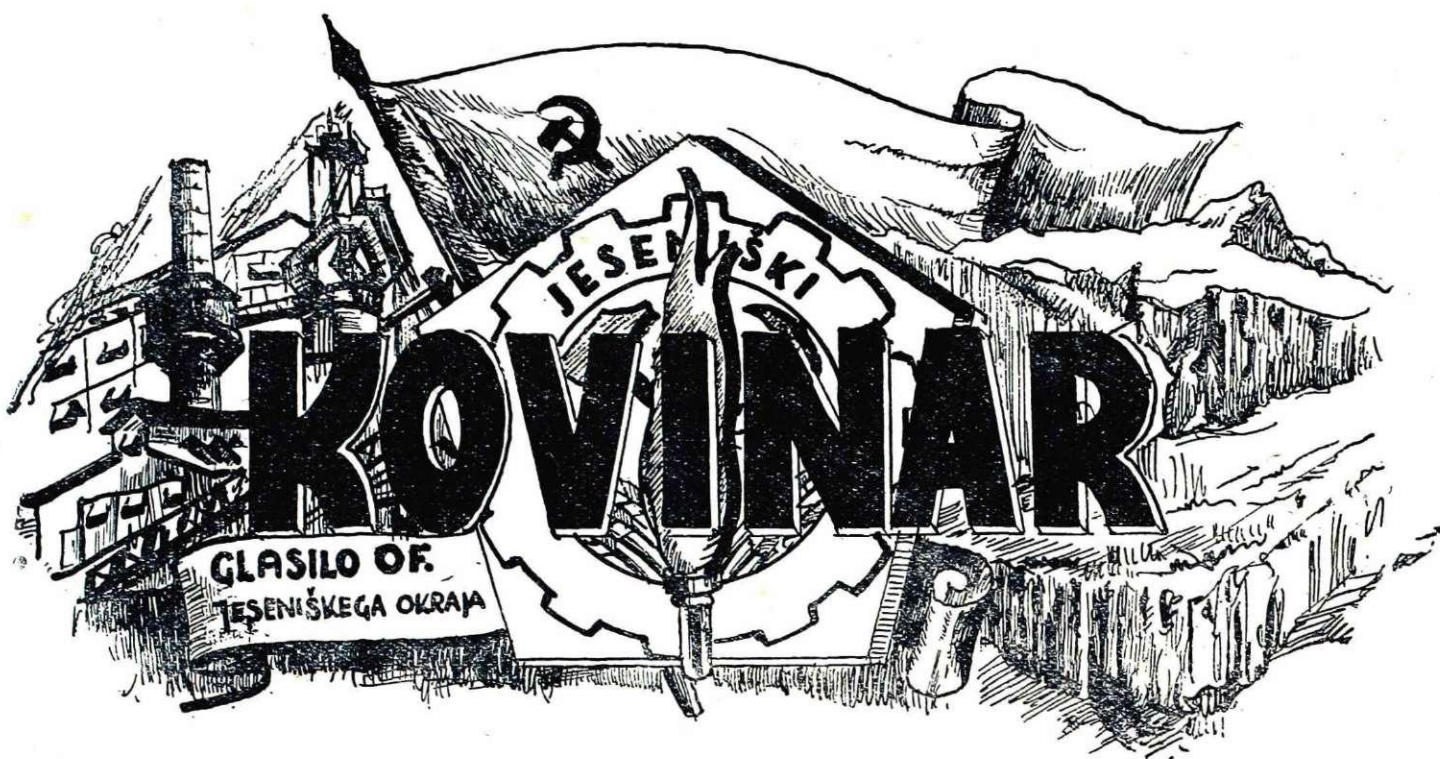

Odborniki naj z vestnim izpolnjevanjem svojih dolžnosti posvetijo vse sile napredku okraja. Ljudske politike pa ni mogoče izvajati tudi brez ustvarjanja politične zavesti množic, zato je upravljanje in gospodarjenje okrajnih ljudskih odborov stvar vsakega volivca. Odborniki naj sklepe, zlasti pa sprejeti okrajni plan, obširno tolmačijo volivcem v svojih enotah

(Po „Ljudski Pravici“)

Leto I.

Jesenice dne 12. aprila 1948

Štev. 7

Prvo zasedanje novoizvoljenega okrajnega ljudskega odbora na Jesenicah

Sprejetje okrajnega petletnega plana

Gospodarski razvoj jeseniškega okraja — Izvolitev novega izvršilnega odbora

Jesenice, dne 6. 4. 1948. — V okrašeni dvorani Fizkulturnega doma na Jesenicah je bilo danes prvo zasedanje okrajnega ljudskega odbora, izvoljenega pri zadnjih volitvah dne 21. marca t. l. Kot smo že v zadnji številki našega lista poročali, smo v 70 volivnih enotah volili 70 odbornikov. Izvoljeni so bili sledeči odborniki:

1. Anderle Alojz, delavec, Smokuč;
2. Arh Jakob, posestnik, Bitnje 9;
3. Arih Ivan, upokojenec, Kranjska gora 145;
4. Ažman Jože, delavec, Ribno 2;
5. Benedičič Matevž, delavec, Jesenice, Industrijska;
6. Bernik Martin, kov. pomočnik, Srednja vas 82;
7. Bevc Martin, delavec, Bohinjska Bela 68;
8. Bizjak Matevž, strojnik, Radovna 6;
9. Božič Joško, delavec, Jesenice, Obrtniška;
10. Bregant Jože, delavec, Breg 17;
11. De Gleria Jože, zdravnik, Bled-Grad 123;
12. Dobravec Ludvik, delavec, Ribčev laz 57;
13. Drešar Valentin, delavec, Blejska Dobrava;
14. Erjavšek Valentin, nameščenec, Jesenice, Gospodarska 80;
15. Eržen Jakob, mizar, Lesce 12;
16. Fister Jože, preds. okr. sod., Ovsice 29;
17. Golmajer Anton, delavec, Spodnji Otok;
18. Golmajer Jela, nameščenka, Radovljica;
19. Gregori Franc, kmet, Podkoren 65;
20. Jensterle Albin, delavec, Javornik;
21. Juretič Ivan, hotelir, Bled-Zagorice 11;
22. Kajžar Jakob, delavec, Rateče;
23. Kalan Jože, delavec, Zasip;
24. Kapus Jože, meh. instalat., Bled-Želeče;
25. Kavčič Ana, gospodinja, Jesenice Obrtniška;
26. Kavčič Martin, delavec, Stara Fužina 75;
27. Klinar Mirko, nameščenec, Hrušica;
28. Kocjančič Jože, krojač, Brezje;
29. Kolar Matevž, nameščenec, Jesenice, Gosposvetska;
30. Kolman Peter, kmet, Zgoša 8;
31. Košir Ivan, mali kmet, Kamna gorica 16;
32. Kristan Franc, delavec, Jesenice, Cankarjeva;
33. Krznarič Miha, električar, Mojstrana 144;
34. Kuhar Ludvik, železničar, B. Bistrica 103;
35. Kunčič Anton, zid. pomočnik, Bled-Mlino 107;
36. Kuralt Karl, nameščenec, Radovljica;
37. Langus Ivan, kmet, Ljubno 27;
38. Lazar Malči, gospodinja, Jesenice, Blejska 4;
39. Legat Jože, kmet, Begunje 88;

40. Logar Alojz, čevljar, Boh. Bistrica 13;
41. Medja Franc, kovač, Dvorska vas 21;
42. Meze Franc, tov. mizar, Lesce 121;
43. Obreza Valentin, delavec, Bled-Rečica 123;
44. Pazler Janez, zid. delovodja, Spodnje Gorje 102;
45. Petrač Valentin, delavec, Kropa;
46. Pezdin Ciril, nameščenec, Gozd;
47. Pogačar Joža, delavec, Zgornje Gorje;
48. Pogačnik Franc, delavec, Jesenice, Prešernova;
49. Potočnik Janez, kmet, Dovje 11;
50. Prešeren Rezka, gospodinja, Žirovnica;
51. Pristov Franc, delavec, Hraše;
52. Rev Stane, delavec, Potoki;
53. Sodja Jože, kmet, Česnjica 68;
54. Soklič Miha, upokojenec, Žirovnica 30;
55. Sitar Filip, kmet, Mišče 5;
56. Stare Janez, delavec, Koprivnik 35;
57. Stare Marija, učiteljica, Bled-Grad 25;
58. Škrlj Franc, delavec, Jesenice;
59. Šmid Franc, delavec, Jav. Rovt;
60. Tišov Alojz, delavec, Javornik;
61. ing. Torkar Janko, direktor, Jesenice;
62. Trelec Slavko, tajnik MLO Radovljica;
63. Velikonja Vilko, gozdar, Jesenice, Gosposvetska;
64. Vidic Ivan, delavec, Selo pri Žirovnici;
65. Vobič Jule, oficir JA, Bled;

66. Voljč Ignac, delavec, Jesenice;
67. Vovk Ivan, nameščenec, Jesenice, Ciril-Metodova;
68. Vovk Jakob, krojač, Lancovo 41;
69. Wagner Tone, nameščenec, Radovljica, Cesta Svobode;
70. Zima Ivanka, gosp. pomočnica, Mojstrana 34.

Točno ob 9. uri so odborniki zavzeli svoja mesta. Prvega zasedanja se je udeležil tudi **tov. dr. Jože Rus**, podpredsednik Prezidijske Ljudske skupščine FLRJ, dalje ljudska poslanca Ljudske skupščine LRS **tov. dr. Miha Potočnik in Tone Toman**. Izmed 70 izvoljenih odbornikov je bilo na zasedanju prisotnih 64, ker jih je bilo 6 upravičeno zadržanih.

Zasedanje je otvoril najstarejši član novoizvoljenega okrajnega ljudskega odbora, **tov. Soklič Miha** iz Žirovnice, ki je pozdravil navzoče odbornike in zastopnike višjih organov oblasti. V delovno predsedstvo so bili izvoljeni ljudski odborniki **Kolar Matevž, Tišov Alojz in Vovk Jakob**. Ko je verifikacijski odbor ugotovil pravilnost poverilnic posameznih ljudskih odbornikov in je bil sprejet dnevni red, so odborniki stoje izgovorili besedilo prisege in jo nato podpisali. Kot prvi je dobil besedo okrajni sekretar odbora OF **tov. Voljč Ignac**, ki je podal referat:

O gospodarskem razvoju jeseniškega okraja

V uvodu svojega referata je med drugim dejal: Z volivno udeležbo in visokim procentom glasov za Osvobodilno fronto so najširše ljudske množice dokazale velike simpatije do OF in trdno vero, da je edino OF tista politična organizacija ljudskih množic, ki ustvarja enotnost in brani interese delovnega ljudstva.

Volitve v okrajni ljudski odbor so se vršile v drugem planskem letu naše petletke. Naloga okrajnega ljudskega odbora je torej, da napne vse sile za izvedbo nalog, ki stoje pred nami v borbi za izpolnjevanje petletnega plana. Mi imamo že izkušnje iz prvega leta naše petletke. Zato bo lažje pristopiti k delu.

Nato je povdaril splošen razvoj gospodarstva od osvoboditve do danes in s tem v zvezi označil delo okrajnega ljudskega odbora Jesenice.

O organizaciji nove trgovine in zadrug je dejal:

V našem okraju so bile koncem leta 1945 osnovane prve Naproze. Bilo jih je 7 s 34 poslovalnicami in 4 gospodarskimi odseki. Ze takrat so oskrbovale 42% vsega prebivalstva. Te naproze so bile v glavnem samo nekaj razdeljevalni aparat. Svojo drugo in najvažnejšo nalogo, to je nakup raznih poljskih in drugih pridelkov pa zadruga takrat niso uspešno izvrševale.

Koncem leta 1946 smo imeli že 39 poslovalnic, preko katerih smo oskrbovali 57% vsega prebivalstva v okraju. Leta 1947 pa je bilo organiziranih 10 Naproz s 37 poslovalnicami. Sem je treba prišteti še industrijski magazin in državni sektor trgovine, ki se v našem okraju dokaj dobro razvijata. Imamo 8 poslovalnic okrajnega magazina, 10 poslovalnic industrijskega magazina in 4 poslovalnice Koloniale. V letu 1948 so se Naproze decentralizirale, tako

(Nadaljevanje na drugi strani)

Referat okrajnega sekretarja tov. Voljča Ignaca

(Nadaljevanje s prve strani)

da imamo danes v našem okraju 26 samostojnih Kmetoz z 39 poslovalnicami in 2 delavsko nameštenski potrošniški zadrugi s 7 poslovalnicami. SKUPNO IMA TOREJ ZADRUŽNI SEKTOR V OKRAJU 46 POSLOVALNIC. Poleg tega imamo še 42 privatnih trgovcev, ki pa po novem sistemu preskrbe in prehrane ne do bivajo več blaga garantirane preskrbe, ker se je državna in zadruga trgovska mreža že tako razvila, da lahko vrši distribucijo vse garantirane preskrbe.

Treba je pripomniti, da je reorganizacija trgovske mreže zahtevala in še zahteva velikih naporov naše ljudske oblasti. Največja težava pri ustanavljanju novih trgovskih podjetij je pomanjkanje kadrov.

finančni sistem

Danes, ko smo v obnovi gospodarstva napravili velik korak naprej, se kaže velik napredek tudi v tem, da so krediti znatno večji kot v prvi povojni dobi. Pri tem je treba omeniti, da štednja denarja in vlaganja tega v hranilnice pomeni močno konsolidacijo naših financ. Če bomo uspeli organizirati čim več komunalnih bank, čim več kreditnih odsekov v naših zadrugah, bomo omogočili obtok tudi tistega denarja, ki leži zamrznjen v domačih blagajnah in je mrtev za splošne koristi. Naša naloga je, da okrepiamo finančni sistem in DAJEMO POBUDO ZA ORGANIZACIJO BANK in zanje globoko zainteresiramo ljudske množice, ker bo vse to zopet ljudstvu v veliko korist.

V stari Jugoslaviji je bila osnovno sredstvo akumulacije dohodnina širokih ljudskih množic. Kmetje so takrat plačevali davek po katastrskem odnosu, ki ni vzel v obzir nobenih elementarnih nezd. Taka davčna politika je kmata zelo izkoriščala. V novi Jugoslaviji pa dohodnina ni osnovno sredstvo akumulacije, vendar je spričo velikih naporov delovnega ljudstva Jugoslavije za gospodarsko obnovo potrebno, da tudi kmetje po svoji dejanski zmogljivosti prinesejo primeren delež za skupnost. Dočim se je v letih 1945—1946 jemalo za davčno osnovo še katastrski čisti donos, se je v letu 1947 že pristopilo K UGO-TAVLJANJU NADODNEGA DOHODKA, ki je predstavljal davčno osnovo. Izvzeti so bili primeri, kjer so se dogodile večje elementarne nezdode, ali pa so bili posamezniki prizadeti še izza okupacije. Za primerjavo prejšnjega in sedanjega stanja naj služi dejstvo, da plačuje v našem okraju delavec odnosno nameštenelec povprečno po din 2000—3000 davka letno, pri čemer pa seveda niso vštetvi viški vrednosti, ki gredo državnemu gospodarskemu podjetju v dobro proračuna. V letu 1945 je znašala povprečna obremenitev davčnega zavezanca II. skupine 604 din, zavezanca V. skupine pa 1300 din letno. Iz tega sledi, da je bila osnova za odmero davka za leto 1945 v bistvu zgrešena in je bilo nujno pristopiti k popravili. Po izvršeni popravili znaša povprečna obremenitev davčnega zavezanca od 4000—6000 din letno. Pri tem pa niso prizadeti bajtarji in mali kmetje, ki jim je bila davčna osnova znižana na minimum, prizadeti pa niso bili niti veliki kmetje, čeprav jih je progresivnost davčne lestvice močnejše zajela. Razmerje narodnega dohodka, odnosno davčne osnove po prvotni odmeri in po izvršeni korekturi znaša 1 : 4. Tu pridejo v poštev le srednja in večja gospodarstva II. skupine ter zavezanci V. skupine, ki posedujejo tudi zemljo. Če kritično razmotrimo DELO OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA glede odmere davkov, moramo navesti nekatere negativne momente, ker so se napravile razne nepravilnosti, ki so imele težje posledice. Že v začetku l. 1947 je naša oblast izvedla tehnične priprave za pravilno odmero davka. Okr. ljudski odbor pa tem pripravam ni posvetil dovolj pažnje in je šele koncem leta 1947 resneje pristopil k organizaciji

Bilo je več slučajev špekulacije tako v državi kot zadrugi trgovini, kar pomeni, da bo treba še intenzivnejše pristopiti k izgradnji novih kadrov za vodstvo naše trgovine. Trgovina je eden najvažnejših sektorjev našega gospodarstva. Vsako zapostavljanje trgovine ima za posledico velike motnje pri normalni preskrbi prebivalstva. DVIGNITI NAŠO TRGOVINO NA TAKO VIŠINO, DA BO V STANJU NUDITI POTROŠNIKOM VSE PREDMETE, KI JIH NAŠA INDUSTRIJA IN POLJEDELSTVO ŽE PROIZVAJATA, TO JE ENA GLAVNIH NALOG NAŠE LJUDSKE OBLASTI.

Nato je poudaril drugi ukrep, ki je zelo pomemben v razvoju našega gospodarstva, da je naša ljudska oblast po osvoboditvi vzela v svoje roke celoten

odmere davkov. Popolnoma razumljivo je, da se v pičlih dveh mesecih ni moglo objektivno v vseh primerih določiti pravilni narodni dohodek. Če k temu pristojemo še to, da se davčne komisije, ki so jih določili krajevni ljudski odbori, niso odzvale svojim dolžnostim, je še bolj razumljivo, da se je napravilo precejšnje število napak. Te napake so se sicer pozneje popravile, vendar pa bo v nekaterih slučajih še treba napraviti korekturo. Kljub vsemu pa se tudi v tem pogledu opaža velik napredek. Dočim je bila v letu 1945 prepuščena odmera davkov v glavnem odseku za finance pri OLO in so krajevne davčne komisije prisostvovala več ali manj samo formalno, so v letih 1946—1947 te komisije že aktivno posegle v odmero davkov. Tu je treba omeniti v vsakem oziru pozitivne posledice množičnih sestankov. Bili pa so slučajji, ko davčne komisije pri tem sploh niso hotele sodelovati kot n. pr. v Žirovnici, na Boh. Beli itd.

Važen je tudi DAVEK NA DEDIŠČINE IN DARILA, ki predstavlja visok vir dohodkov v proračunu okrajnega ljudskega odbora. Nekateri krajevne cenilne komisije pa povsem nepravilno ocenjujejo prometno vrednost zapuščin in daril. Okrajni ljudski odbor na Jesenicah je moral leta 1946 zavrniti okrog 25% dostavljenih cenitev v ponovni pretres, v nekaterih primerih pa je morala okrajna cenilna

komisija sama izvesti cenitve. Da bi imeli krajevni ljudski odbori večji interes za pravilnost cenitev, je okrajni ljudski odbor določil 40% PARTICIPACIJE V KORIST PRORAČUNA OKRAJNEGA ODBORA. Deslej pa še ni bilo opaziti, da bi to rodilo boljše sadove, kar gre na račun oportunitizma krajevnih cenilnih komisij. Te se namreč še ne zavedajo, da pri nizki cenitvi sicer ščitijo posameznika, škodujejo pa skupnosti.

TROŠARINA je predstavljal v letih 1946 in 1947 glavni vir dohodkov krajevnih ljudskih odborov. Vplačanih je bilo nad 4.971.000 din, kar predstavlja več kot polovico dohodkov za kritje novih rednih proračunov. Trošarina pa je kapitalistična oblika obdavčevanja, ker gre predvsem na račun širokih potrošnikov. Zaradi tega je ljudska oblast pristopila K LIKVIDACIJI ZADNJE OBLIKE KAPITALISTIČNEGA FINANČNEGA SISTEMA, oz. kapitalističnega načina obdavčevanja. Trošarina je povzročila razne nepravilnosti pri določevanju cen, kar je povzročalo godrnjanje in razburjenje pri potrošnikih. Tako so bili razni predmeti v Lescah dražji kot pol ure oddaljeni Radovljici.

Z ukinitvijo trošarine so krajevni ljudski odbori izgubili velik vir dohodkov, ki so jih dobili na lahek način. Zaradi tega bodo krajevni odbori prisiljeni iskati nove vire dohodkov, katerih osnova bo komunalno gospodarstvo. Davek na promet proizvodov je predstavljal v letu 1947 glavni vir dohodkov, od katerih je okrajni ljudski odbor participiral 5%. Plan davka na promet proizvodov je bil v letu 1947 prekoračen za 31 milijonov dinarjev. To dejstvo dokazuje na eni strani, da je bilo prvotno planiranje mestoma nerealno, na drugi strani pa je treba upoštevati objektivne prilike, v katerih se je razvijala gospodarska dejavnost naših podjetij v letu 1947. Plačevanje davka na promet proizvodov je pri manjših obratih v glavnem potekalo redno, pri večjih obratih pa so se pojavljale težave zaradi pomanjkanja likvidnih obratnih sredstev, vsled česar so nekateri obrati plačevali z davčnimi zamudami. Vzrok tega stanja je še vedno nepravilno izpolnjevanje uredb o medsebojnem plačevanju in obdavčevanju faktur ob dostavi, kar pri nekaterih podjetjih povzroča zamudo plačevanja davkov, pri drugih pa viške obratnih sredstev.

Proračunsko poslovanje okrajnega ljudskega odbora

Zatem je sekretar govoril o proračunu:

Proračun za leto 1946 je bil z ozirom na skromna proračunska sredstva precej ozek. Večina predvidenih sredstev je bila določena zgolj za kritje administracije, personala ter socialnega skrbstva. Zaradi tega je bilo nujno stroške za vzdrževanje okrajnih cest kriti iz dodatnega proračuna. Bistveno pa se je struktura proračuna spremenila v letu 1947. V tem letu je bilo precej sredstev določenih ZA RAZVOJ LOKALNE INDUSTRIJE in ostalega gospodarstva. Pri tem je okrajni ljudski odbor dodelil večja denarna sredstva državnim gospodarskim podjetjem lokalnega pomena in jim na ta način omogočil saniranje dolgov in možnost nadaljnjega razvoja. Sistemizacija in s tem v zvezi povečanje osebnih izdatkov za personal ni bistveno vplivala na pravilno izvedbo proračuna. Dctok dohodkov proračuna je bil dosežen le pri trošarinah, davku na dediščine in darila ter zaostankih na dohodnini.

Temu ni toliko kriva neinicativnost pri izbiri dohodkov, pač pa bolj nepravilno planiranje dohodkov ob sestavi proračuna za leto 1947.

Tudi v letu 1948 zavzemajo precejšen del proračunskih izdatkov zneski, ki so predvideni ZA INVESTICIJE IN GOSPODARSKO UDEJSTVOVANJE okraja, vendar pa se čuti težnja, da si okraj vire za pospeševanje gospodarstva ustvari predvsem iz dejavnosti že obstoječih podjetij. Ker bo v drugem referatu, ki bo obravnaval plan, izčrpno iznešeno vse gospodarsko poslovanje, ne bom navajal posameznih števil za investicije itd. (Besedilo okrajnega petletnega plana bomo prinesli v naslednji številki našega lista. Op. uredništva). Iz vsega tega pa vidimo, da je pravilno finančno poslovanje ogromnega pomena za večji razvoj narodnega gospodarstva in da naš finančni sistem služi izgradnji socializma, ker je to v bistvu socialistični sistem.

(Nadaljevanje na tretji strani)

Če ne bodo naše politične organizacije same nakazale, kako je treba delati in kakšne naj bodo naloge novoizvoljenih oblastvenih organov, tedaj bosta sovražno rovarjenje in gotova pasivnost volivcev delala težave bodočim naporom novega ljudskega odbora

Komunalno gospodarstvo

(Nadaljevanje z druge strani)

Stara Jugoslovanska oblast ni imela ali skoraj ni imela državnega sektorja gospodarstva. V kolikor je ta sektor obstojal, je bil to kapitalistični sektor. Za ljudsko oblast pa je značilno, da so naši ljudski odbori in naša gospodarska ministrstva **neposredni operativni voditelji**, ki upravlja našo industrijo in naše lokalno gospodarstvo. Lokalno gospodarstvo kot dopolnilno gospodarstvo proizvaja vse ono, kar nam ne daje velika industrija. Kljub temu, da je bila že v letu 1946 dana pobuda za organizacijo in ustanavljanje lokalnih podjetij, se vsi odbori tega niso zavedali. Mestni in krajevni ljudski odbori pa tudi okrajni ljudski odbor se niso dovolj zanimali za razvoj lokalnega gospodarstva, ampak so se predvsem zanimali za trošarino. Ker pa je trošarina — kot smo že rekli — sedaj odpadla, bo treba resno misliti na nove dohodke za proračune ljudskih odborov, ki se bodo črpali iz lokalnega gospodarstva.

Če si ogledamo razvoj lokalnega gospodarstva v našem okraju, moramo na eni strani beležiti lepe uspehe, istočasno pa kritizirati tiste ljudske odbore, ki še niso pristopili k organizaciji lokalnih podjetij, kljub temu, da imajo vse možnosti za to. V letu 1945 pri nas še ni bilo nobenega lokalnega podjetja. V drugi polovici 1946 je bilo ustanovljenih že 15 krajevnih podjetij. V letu 1947 je bila ustanovljena okrajna opekarna v Dvorski vasi, Okrajni magazin, podjetje za preskrbo z gorivom, v upravo pa so bila prevzeta tri republiška podjetja in to: Tovarna pletenin v Radovljici, Tovarna vezenin na Bledu in „Kreda“ v Radovni. Po likvidaciji republiškega podjetja „Vino“ je okrajni ljudski odbor prevzel tudi to trgovsko podjetje. Ustanovljena je bila tudi Okrajna

hranilnica in posojilnica v Radovljici. Krajevnega značaja je bilo v letu 1947 ustanovljenih 54 podjetij. Letos je bilo ustanovljenih že več krajevnih in dve obrtni podjetji okrajnega pomena.

Sedaj imamo 10 podjetij okrajnega pomena: 4 proizvodjalna, 2 obrtni, 3 trgovska z 8 poslovalnicami in eno kreditno podjetje.

Krajevnega pomena je v našem okraju 65 podjetij: 11 proizvodjalnih, 16 obrtnih, 15 komunalnih, 9 trgovskih in 10 gostinskih.

Od 29 krajevnih ljudskih odborov jih je še vedno 9, ki nimajo nobenih lokalnih podjetij, v ustanavljanju pa so pri treh odborih. Pri mestnih ljudskih odborih se kaže potreba **ustanavljanja ekonomij** in manjših **obrnih proizvodjalnih podjetij**.

Krajevni ljudski odbori pri ustanavljanju lokalnih podjetij niso bili dovolj iniciativni pri nabavi obratnih in osnovnih sredstev, vsled česar so njihova podjetja nujno zapadla pod vpliv posojilodajalcev. Podjetja so se ustanavljala tudi nenačrtno, pri čemer so jim bila najbolj dobrodošla gostinska in neproizvodjalna podjetja. Poleg tega so podjetja lokalnega značaja v letu 1946 in tudi v 1947 poslovala večinoma brez delovnih oz. proizvodnih in finančnih planov, kar je onemogočalo kontrolo nad njimi. Nekatera taka podjetja so bila odborom bolj v breme kot v korist in jih je bilo treba ukiniti.

Težave pri ustanavljanju lokalnih podjetij so še vedno v pomanjkanju strokovnega kadra. Okrajni ljudski odbor je v letu 1947 priredil 4 mesečni knjigovodski tečaj, ki pa še vedno ni zadostil vsem potrebam. Glavni nedostatek vseh naših lokalnih podjetij pa je v tem, ker ne vodijo točne **evidence**, kar slabi kontrolo ljudskih odborov nad njihovim delovanjem.

Zadružništvo

Skrb krajevnih ljudskih odborov za razvoj našega zadružništva je premajhna. Nekateri ljudski odbori so celo proti razvoju naših zadrug. Tako na primer KLO **Podhom-Zasip** do skrajnosti zavira osamosvojitve njihove zadrug. To pa ni edini primer. Ti ljudje, ki zavirajo razvoj zadružništva, ali ničesar ne razumejo o razvoju našega gospodarstva, ne razumejo pomena zadružništva za dobrobit našega kmeta, ali pa namenoma razdirajo enotnost kmečkih množic in poslušajo glasove reakcije, ki jim je naša ljudska oblast trn v peti.

V svojem znamenitem članku o zadružništvu je **tov. Kardelj** pokazal veliko vlogo kmečkih zadrug za dvig poljedelske proizvodnje, za izboljšanje življenja kmetu, za njegovo kulturno in prosvetno vzgojo. Naš okraj je v začetku tega leta pristopil k **decentralizaciji zadrug**. Nova zadruga, ki združuje vse gospodarske panoge na kmetih v eno edinstveno obliko, daje ogromne možnosti razvitu vseh gospodarskih dejavnosti na podeželju. Kljub temu, da so nekateri krajevni ljudski odbori zavirali razvoj novega zadružništva, pa so drugi odbori pokazali veliko zainteresiranost in veliko iniciativo pri organizaciji zadrug. Pri tem je treba pohvaliti **zadružnike v Ratečah**, ki so prvi v našem okraju organizirali nov tip kmečke zadrug, ki ima že pet raznih odsekov. Sedaj imamo v našem okraju sledeče kmečke zadrug, takozvane „Kmetoze“: V Ratečah, Ribnem, Nomenju, Kamne-Polje v Bohinju, Stari Fužini, Lescah, Mošnjah, Begunjah, Zgornjih Gorjah, Podkorenu, Radovljici, Kranjski gori, Ovsishah, Žirovnici, Boh. Bistrici, Boh. Srednji vasi ter na Srednji Dobravi, Dovje-Mojstrani in Boh. Beli.

Pri novoustanovljenih zadrugah — do 26. marca t. l. še ni bilo občnih zborov, pri „Kmetozi“ v Martuljku, Ljubnem, Podhom-Zasip in na Koprivniku.

Glavna naloga „Kmetoz“ je, da zedinijo vse panoge gospodarstva v eno zadrugo in tako uspešno omogočijo preskrbo kmečkega prebivalstva z industrijskim blagom na eni strani, na drugi strani izvrše odkupe kmečkih pridelkov **po vezanih cenah**. „Kmetoza“, ki bo organizirala vse odgovarjajoče od-

seke, to je trgovino, strojni odsek, živinorejski odsek, kreditni odsek itd., bo najuspešnejše delovala v gospodarskem življenju našega podeželja. Vzemimo samo en primer: Zadruga so prevzele trgovino z mlekom. Kako bo zadruga, ki nima mlekarskega odseka, uspela prodajati mleko po vezanih cenah in zagotoviti svojim članom industrijsko blago na bone? Isto velja za vse ostale panoge gospodarstva. Organizirati čim širšo mrežo za prevoz mleka v zbiralnice, poceniti režijske stroške — to je velika naloga naših zadrug.

Po novi uredbi o preskrbi prebivalstva to je po trgovini vezanih cen, so bili v našem okraju od 15. marca do 1. aprila t. l. izvedeni sledeči odkupi: 665 kg fižola, 22 komadov goved (8.1000 kg) in 5 kom. telet (600 kg). Razen tega je bilo odkupljenih tudi nekaj drugih kmečkih pridelkov. V našem okraju smo organizirali precej masovnih sestankov za pojasnjevanje uredbe o vezanih cenah. Iz številke o odkupu pa je razvidno, da nismo uspeli dovolj zainteresirati kmete za tako trgovino. Res je, da je naš zadružni aparat počasi pristopil k tehničnim pripravam, toda to ni glavni vzrok slabe razvite trgovine po vezanih cenah. Večina se izgovarja, da nimajo potrebnih predmetov za prodajo. Z novo uredbo je prišlo v vezane cene tudi že mleko, jajca in drugi predmeti. Zato poslej ne bo več izgovorov, ampak bodo nastopile osnovne ovire v tem, če ne bomo trgovine po vezanih cenah znali tako organizirati, da bo brezhibno tekla.

Ako pa pregledamo izvajanje odkupa kmetijskih pridelkov v prejšnjih letih, bomo videli, da je bil odkup istih spričo danih možnosti nezadosten. V letu 1946 je bila posebna odkupna komisija, ki je razdelila plan obveznega odkupa, predvsem žitaric, na krajevne ljudske odbore. V letu 1947 je bila na okraju formirana nova uprava za odkup. Procenti izvršenega odkupa pa nam povedo, da samo okrajna komisija za odkup brez podpore krajevnih ljudskih odborov ne more uspešno izvršiti svoje naloge. **To delo bodo morale prevzeti predvsem naše zadrug, ki naj organizirajo odkupni aparat.** Pri tem je treba še povedati, da se okrajni ljudski odbor in krajevni odbori

niso dovolj zanimali za organizacijo odkupnih podjetij za svobodne predmete. Tako je v našem okraju občutno pomanjkanje tistih predmetov, za katere se množice zanimajo.

V letošnjem letu se gradijo v našem okraju **zadružni domovi**, ki bodo postali gospodarski, kulturni in politični centri na deželi. Naloga ljudske oblasti je, da vloži vse sile za zgraditev teh domov, ker bodo na ta način pomagali našemu kmetu k boljšemu življenju. V našem okraju je 19% kmečkega prebivalstva in bi bilo skrajno zgrešeno misliti, da smo vložili že dovolj truda za razvoj našega kmetijstva in za njegovo kulturno-prosvetno vzgojo. Leto 1948 nam nalaga na tem polju velike dolžnosti. Za razvoj našega kmetijstva je okrajni ljudski odbor vložil precej naporov. Že v letu 1946 je bilo organiziranih 11 živinorejskih zadrug s 1750 člani. Začetkom leta 1947 smo imeli že 13 živinorejskih zadrug, 2 kmetijsko-strojni, in 3 pašniške zadrug. Kmetovalcem je bilo razdeljenih 64 kobil in 9 vojaških konj. Doseglo se je, da je bila zemlja stoprocentno obdelana. V letu 1946 so bila našim kmetom dobavljena sledeča semena: 8500 kg krompirja, 1.000 kg ovs, 350 kg pese, 1.300 kg lanu, 500 kg ajde in 1.000 kg semenske koruze. Dalje je bilo razdeljenih 2 vagona kalijevih gnojil in 4 vagone fosfornih gnojil. Za sadjarstvo so bili organizirani 4 tečaji potom vrtnarsko-sadjarških podružnic, ki jih je bilo v okraju 13. Za čebelarje pa je bilo dobavljenih 5.000 kg sladkorja. Za dvig živinoreje je bilo izplačanih kmetovalcev 517.500 din dolgoročnega 2% posojila, za nabavo poljedelskih strojev pa 362.875 din.

Ker je v okraju večinoma plemenska živina, je pomanjkanje klavne živine, vsled česar smo v precejšnjem zaostanku obvezne oddaje klavne živine.

Vse te številke iz leta 1946 nam povedo, zanimanje ljudske oblasti za kmetijsko gospodarstvo že takoj v prvem letu po osvoboditvi. Skrb za kmetijstvo pa se je v letu 1947 še znatno povečala. Vendar pa se ne smemo zadovoljiti s tem, ampak moramo gledati, da bomo našim kmetom nudili čim več pomoči pri intenzivnejšem obdelovanju zemlje, nudili vsa sredstva, ki so na razpolago, za dviganje poljedelske proizvodnje.

Ob koncu svojega referata je tov. Voljč Ignac poudaril, da je naša prva in glavna naloga posvečati vso skrb razvoju našega poljedelstva. To bomo dosegli z **razvijanjem in utrjevanjem našega zadružništva. Tretjič moramo razvijati našo državno in zadružno trgovsko mrežo, četrto naše lokalno gospodarstvo in petič, zagurati finančne vire za splošno državno akumulacijo in zagurati dohodke proračunov naših ljudskih odborov.**

Novoizvoljeni odbor bi rad opozoril še na nekaj. Pri nas se mnogo govori o ljudski oblasti, zato je naša dolžnost, da to govorjenje ne ostane prazna fraza. **Ljudska oblast mora biti resnično ljudska**, ki ji je tuj birokratski in brezdušni odnos do ljudi, ki prihajajo na krajevne ljudske odbore ali na okrajni ljudski odbor. Za to oblast so se naši narodi borili dolga štiri leta v osvobodilni vojni in naj jo še nadalje zgrajuje pozitivna kritika širokih ljudskih množic. Konstruktivna kritika množic ni samo dopustna, ampak naša zahteva, ker bi mi brez take kritike množic nikdar ne bi izgradili ljudske oblasti — v bistvu socialistične oblasti. Še vedno se bo treba boriti proti posameznim elementom, ki skušajo diskreditirati oblast delovnega ljudstva. Dovolite, da tu omenjam samo dva kričeča primera, ki kažeta, kako nekateri naši takozvani „ljudski predstavniki“ izkoriščajo svoj položaj v sebične namene:

Siromašen kmet iz **Zapuž** je dobil od naše vojske konja s potrdilom in pripombo, da ga ne sme nikomur oddati, razen vojski. V območju krajevnega ljudskega odbora **Begunje** pa je bil večji kmet, ki je posedoval dva konja, druga dva vojaška, ki jih je dobil na sleparski način s pomočjo funkcionarjev KLO Begunje, pa je že prodal. Pa se je zahotelo temu kmetu, da bi siromašnemu kmetu iz Zapuž odvezel edinega konja. Tajnik in predsednik KLO Begunje sta mu to dovolila. Zlasti je tajnik pri tem

(Nadaljevanje na šesti strani)

Zadružništvo

(Nadaljevanje s tretje strani)

postopal popolnoma nezakonito. Ker se je siromašen kmet branil dati edinega konja, je tajnik poklical organe Narodne milice, ki so tajniku nasledili in nad revnim kmetom izvršili nasilje, ki je na las podobno fašističnemu. Tajnik je Narodno milico pri tem osebno podpiral. Vsi znaki kažejo, da je tajnik zaradi svojih osebnih interesov podpiral bogatega kmeta, ki je na sleparski način prodal dva konja. Postopanje tajnika in organov NM v Begunjah je povzročilo upravičeno ogorčenje ljudi. Da preprečimo v bodoče take metode nekaterih naših „zastopnikov oblasti“, bodo krivci prejeli zaslužen kaznen.

Drugi primer, ki je povzročil veliko in upravičeno nevoljo na terenu, pa se tiče razdeljevanja živilskih kart po novi uredbi o garantirani preskrbi. Referent za živilske nakaznice v krajevnem ljudskem odboru Brezje je samovoljno razdeljeval živilske nakaznice svojim osebnim prijateljem in sorodnikom. Tako je dal živilsko nakaznico najprej svoji materi, ki je večja posestnica, nato pa še neki drugi kmetici iz Dobrega polja, ki ima tudi precej zemlje. Razdeljeval je neupravičeno živilske nakaznice tudi raznim privatnim obrtnikom, ki imajo poleg svoje obrti tudi obdelovalno zemljo. Protipravno pa je odklanjal dodelitev nakaznic starim ljudem, ki nimajo nobenih virov za preživljanje. Popolnoma jasna stvar je, da je tak „ljudski odbornik“ največji škodljivec in ruši ugled naše ljudske oblasti. Gornja dva primera pa nista edina v našem okraju. Zato je naša prva naloga skrbeti tudi za to, da take stvari preprečimo, da se v bodoče ne bodo dogajale, skrbeti moramo za to, da bo ljudstvo videlo, da je naša ljudska oblast res pravična in poštena.

Tovariši in tovarišice! Delo, ki stoji pred nami, je veliko in bo zahtevalo mnogo napora. Zavedati se moramo, da je dolžnost slehernega izmed nas, zastaviti vse svoje sile v izpolnjevanje nalog, da s tem opravičimo zaupanje ljudi, ki so nas izvolili za predstavnike ljudske oblasti. Izvrševanje petletnega plana pomeni izboljšanje življenjskega standarda delovnemu ljudstvu, pomeni utrjevanje države v njeni obrambni sposobnosti, ki zagotavlja gospodarsko in nacionalno neodvisnost naših narodov.

Vse sile za petletko — naj bo naše dnevno geslo!

Po referatu se je razvila živahna diskusija ljudskih odbornikov. Kot prvi se je prijavil k besedi tov. dr. Jože Rus in pozdravil ljudske odbornike v imenu prezidija Ljudske skupščine FLRJ in jih opozoril na važne naloge okrajnega ljudskega odbora. Zlasti je povdaril, da naj vlada pravilno razmerje okrajnega ljudskega odbora do krajevnih odborov, katerim morajo nuditi vso pomoč. Očrtal je tudi notranji in zunanji politični položaj, kjer je omenil, da na svetu nenehno naraščajo demokratske sile, medtem ko kapitalizmu grozi pogin. Zapadni imperialisti sicer plašijo svet z novo vojno in tej psihozi lahkoverni in nevedni ljudje tudi tupatam zapadajo. Vendar pa ni danes prav nobene neposredne nevarnosti, da bi zaslužnjevanci mogli zanetiti novo krvoprelitje. Omenil je tudi bližnje volitve v Italiji, kjer se demokratske sile resno in zmagovito postavljajo v bran ameriškega De Gasperi-ja. Če se demokratske sile v Italiji brez strahu upirajo u zaslužnjevalemu Marshallovemu načrtu, pa nasprotno katoliška cerkev z Vatikanom na čelu igra v tej volivni borbi sila nesramno vlogo. Vatikan se je v tej volivni borbi razgalil do golega in je v poštenih demokratskih italijanskih množicah ter množicah vsega sveta postal najodvratnejši pobornik ameriških imperialistov. Večina dohovščine ni več duhovščina, ampak agenti zapadnih imperialistov in domačih podreptnikov. Tudi precej naše duhovščine je v službi Vatikana in se ne more sprijazniti z ljudsko demokracijo. Vendar naj ta duhovščina ve, da bodo tudi sedaj, kot vedno njene izdajalske akcije pravično ob-

sojene. Naša duhovščina in vsi njeni zapeljanci se morajo zavedati, da si je ljudstvo svojo oblast krvavo priborilo in zahteva za to spoštovanje. To spoštovanje ljudske oblasti je dolžna dati tudi duhovščina kakor vsak drug državljan. Končno je dr. Jože Rus odbornikom svetoval, naj se okoriščajo z dosedanjimi izkušnjami in jim je želel pri njihovem delu mnogo uspeha.

V diskusijo je poseglo nato še preko 20 ljudskih odbornikov. Zaradi pomanjkanja prostora pa bomo to diskusijo priobčili prihodnjič.

Na popoldanskem delu zasedanja je bila kot prva točka izvolitev novega izvršilnega odbora. Po desetminutnem odmoru so odborniki sestavili kandidatno listo in jo predložili delovnemu predsedstvu. Ko je tov. Kolar prečital imena predlaganih članov izvršilnega odbora, so odborniki vsakega posebej navdušeno pozdravljali s ploskanjem in že s tem potrdili popolno soglasnost v izvolitvi. Na ponovno vprašanje, če se z novo-izvoljenim izvršilnim odborom strinjajo, so vsi to potrdili še z dviganjem rok. Novo-izvoljeni izvršilni odbor je sestavljen takole:

1. predsednik, Voljč Ignac, delavec, Jesenice;
2. podpredsednik Gregori Franc, kmet, Podkoren;
3. tajnik Vidic Ivan, delavec, Žirovnica; člani:
4. Kuralt Drago, nameščenec, Radovljica;
5. Wagner Anton, nameščenec, Radovljica;
6. Erjavšek Valentin, nameščenec, Jesenice;
7. Kristan Franc, delavec, Javornik;
8. Potočnik Janez, kmet, Dovje;
10. Velikonja Vilko, delavec, Jesenice;
11. Prešern Rezka, gospodinja, Žirovnica;
12. Eržen Jakob, mizar, Lesce;
13. Kolar Matevž, nameščenec, Jesenice;

Novoizvoljeni predsednik Okrajnega ljudskega odbora tov. Voljč Ignac, znani borec za pravice delovnega ljudstva

Ko so člani Izvršilnega odbora zavzeli svoja mesta, je dobil besedo tajnik okrajnega ljudskega odbora tov. Vidic (imenovani je bil tajnik tudi že prejšnjega OLO), ki je prebral predlagani okrajni petletni plan jeseniškega okraja, ki ga bomo v celoti priobčili v naslednji številki našega lista. Po živahni in temeljiti diskusiji je bil petletni plan okraja v celoti sprejet. Tajnik tov. Vidic Ivan je na kraju odbornike pozval, da petletni plan na terenu pravilno tolmačijo in da ga tudi izpolnjujejo. Plan ne sme ostati mrtva črka na papirju, ampak mora biti z njim seznanjen sleherni voli-

vec. Naša dolžnost je, da plan dosežemo in tudi presežemo.

Pred zaključkom zasedanja je bila poslana pozdravna resolucija **predsedniku vlade LRS tov. Mihi Marinku.**

Kot zadnji je ponovno spregovoril **novooizvoljeni predsednik okrajnega ljudskega odbora tov. Voljč Ignac.** Med drugim je rekel tudi, da se je prvo zasedanje okrajnega ljudskega odbora spremenilo v **delovno konferenco.** Zlasti je podčrtal veliko zavednost ljudskih odbornikov-delavcev, ki imajo v odboru večino, pa so na tem zasedanju nekako obšli svoje težave, bodisi glede stanovanj, prehrane itd., ampak so pokazali največje zanimanje za dvig kmečkega gospodarstva, posebej za utrjevanje kmečkega zadružništva.

Pozval je novoizvoljene člane ljudskega odbora, da se takoj lotijo nalog za izpolnjevanje plana, katerega izvršitev nas bo pripeljala v boljše in srečnejše življenje — v socializem. Da bodo odborniki te naloge lažje izvrševali, naj se samoiniciativno vsaj enkrat mesečno sestanejo po posameznih sektorjih našega okraja, to je odborniki gornjesavske doline, Bohinja, Blejskega kota ter spodnjesavske doline k skupnim posvetovanjem. Člani izvršilnega odbora pa bodo na teh posvetovanjih nudili vso pomoč.

Z geslom: Vse za petletni plan — so se odborniki razšli z obljubo, da bodo storili vse za korist naše skupnosti.

Pred drugim kongresom Osvobodilne fronte Slovenije

Volitve delegatov OF jeseniškega okraja

Ko se pripravljamo na II. Kongres Osvobodilne fronte Slovenije, moramo člani Osvobodilne fronte dobro premisliti, katere delegate bomo poslali na kongres.

V jeseniškem okraju bomo volili 19 delegatov OF v 19 volivnih enotah. Te volivne enote so:

1. vol. enota: Kranjska gora, ki obsega območje Rateče, Podkoren, Gozd, Kranjska gora in Srednji vrh.
2. vol. enota: Dovje skupaj z Mojstrano;
3. vol. enota: Jesenice, za območje Sv. Križ, Plavški rovt, Plavž in Hrušica;
4. vol. enota: Jesenice, obsega teren Sava in Podmežakljo;
5. volilna enota: Jesenice, obsega Javornik, Kor. Belo, Jav. rovt in Potoke;
6. vol. enota: Jesenice, Železarna;
7. volilna enota: Blejska Dobrava skupaj s s Kočno;
8. volilna enota: Bled, obsega Bled-Grad, Mlino, Rečico, Zagorice, Ribno, Selo, Bodešče in Koritno;
9. vol. enota: Zgornje Gorje, obsega Zgornje in Spodnje Gorje, Krnico, Laze, Grabče, Poljšico, Podhom- Zasip in Mevkuš;
10. vol. enota: Bohinjska Bela skupaj s Kupiljenikom;
11. vol. enota: Nomenj obsega Nomenj, Gorjuše in Koprivnik;
12. vol. enota: Bohinjska zgornja dolina obsega vasi Jereka, Brod, Češnjico, Srednjo vas, Studor, Podjelje in Staro Fužino;
13. vol. enota: Bohinjska spodnja dolina obsega vasi Kamenje, Ravne, Polje, Nemški rovt, Bohinjsko Bistrico in Bitnje;
14. vol. enota: Srednja Dobrava obsega Otoče, Kamno gorico, Kropo, Srednjo Dobravo, Misače, Lipnico-Brezovico;
15. vol. enota: Podnart obsega Podnart, Zaloše, Prezrenje, Poljščico, Češnjico in Ljubno;
16. vol. enota: Begunje obsega Begunje, Zgoš, Poljče, Zapuže, Dvorsko vas in Podgoro;
17. vol. enota: Lesce obsega Lesce, Hlebce, Novo vas, Hraše in Studenčice;
18. vol. enota: Radovljica obsega Radovljico Gorico, Vrtnje, Lancovo, Lipnico, Mošnje in Brezje;
19. vol. enota: Žirovnica obsega Žirovnico, Vrbo, Zabreznico, Breg, Moste, Smokuč, Selo; in Doslovče.

Živel II. Kongres Osvobodilne fronte Slovenije!

Pred občnimi zbori sind. podružnic

Za pravilno izvedbo občnih zborov sindikalnih podružnic in organizacijo proslav 27. aprila in 1. maja je bil dne 30. marca t. l. v Titovem domu plenum Okrajnega sindikalnega sveta, kjer so zastopniki sindikalnih podružnic razpravljali o njihovi izvedbi.

Predsednik OSS-a tov. Kristan Franc je na plenumu objavil razporede občnih zborov posameznih podružnic. Podružnice se morajo na svoje občne zборе dobro pripraviti, zlasti se morajo držati pravilnika volitev, objavljenega v 10. številki „Delavske enotnosti“. Pojasnil je tudi izvedbo volitev v Okrajni sindikalni odbor, v katerega se bodo delegati volili javno. Predsednik je zastopnike podružnic pozval, da obrazložijo, v koliko so v zvezi s sklepom zadnjega plenuma preštudirali sklepe VI. plenuma Glavnega odbora ESJ.

Predsednik sindikalne podružnice kovinarjev Železarnice Jesenice, tov. Kvas Jaka pove, da je podružnica kovinarjev že začela s študijem sklepov in napravila tozadevni načrt. Zastopniki ostalih sindikalnih podružnic pa niso podali nobene izjave glede študija sklepov VI. plenuma. To pomeni, da teh sklepov niso preštudirale in zaradi tega ni čudno, da vlada v teh podružnicah mrtvilo. Nadaljnje sindikalno delo pa ne more potekati zadovoljivo in v pravilnem pravcu, dokler ne bodo člani, prav poseben pa še odborniki sindikalnih podružnic s sklepi VI. plenuma GOESJ seznanjeni. Tudi občni zbori podružnic ne bodo uspešni, če odborniki podružnic sebi in svojemu članstvu ne bodo posvečali več pažnje in zasledovali razvoj sindikalnega gibanja. Za dobro izvedbo občnih zborov je nujno, da se podružnice predvsem dobro seznanijo s pravilnikom o izvedbi občnih zborov.

V drugem delu plenuma OSS-a je tov. predsednik opozoril navzoče, da je 27. april praznik Osvobodilne fronte. Na predvečer bodo akade-

Železarna Jesenice je v mesecu marcu presegla proizvodnji plan za 24%

Jeseniški kovinarji so v marcu krepko prišli za delo. Pokazatelj na velikem grafikonu ob izhodu Železarnice so nazorno kazali izredno nagel dvig nekaterih produkcijskih in predelovalnih obratov. Valjarni Javornik I in Javornik II sta bili ves mesec v vodstvu, ker sta imeli zadostno pogonsko silo in zato razmeroma lahko načrtno storitev, ki pa jo je progla tanke pločevine visoko presegla in dosegla najvišjo storitev tekom svojega petnajstletnega obstoja.

Težka obrata plavž in jeklarna, ki sta imela visok mesečni delovni predpis, sta sicer počasi sledila hitrim valjarnam, a sta po teži dosegla rekordno storitev. Opekarna plana sicer ni dosegla, ker ji je bil za 1. 1948 za 150 odstotkov povišan, a je po teži dosegla najvišjo storitev tekom petnajstletnega obstoja.

mije (razpored proslav je v 10. številki „Delavske enotnosti“), skupno z ostalimi množičnimi organizacijami. Podružnice bodo posvetile prazniku Osvobodilne fronte vse svoje sile, da bo praznik res velik dan delovnega ljudstva.

Drugi praznik, ki stoji pred nami, je 1. maj. Na predvečer tega največjega praznika delovnega ljudstva, bo mladina prižigala kresove na vrhovih gora, organizirane bodo slavnostne akademije in slično. Na sam praznik bodo svečane povorke s sodelovanjem vseh delovnih ljudi. Popoldne bodo fizikalne prireditve, zvečer pa ljudske zabave. Tov. Labura Zvonko je v zvezi s tem omenil, da bo na Jesenicah v proslavo 1. maja velika okrajna fizikalna parada, vsled česar naj se fizikalna društva na ta dan temeljito pripravijo s tem, da bo obisk telovadnic res masoven.

Tudi obrata varilna žica in jeklovlek, ki sta šele v začetku svojega razvoja, sta dosegla doslej najvišjo storitev in bosta v drugi polovici leta močnejše posegla v razvoj železarnice.

Delovni uspehi posameznih obratov so sledeči: Javornik II je presegel načrtno storitev za 85%, Javornik I za 40%, cevarna za 25%, livarna, žičarna in žebeljarna po 20%, jeklarna in žična valjarna po 18%, hladna valjarna za 7%, plavž za 5%, varilna žica pa je dosegla točno 100% predpisanega plana. Pod planom pa sta ostala obrata opekarna za 11% in jeklovlek za 17%, ker sta imela najtežjo predpisano storitev.

Vsa železarna je presegla mesečni proizvodni plan za 24% in je v tem prvem četrtletju izpolnila 29% planske proizvodnje za leto 1948.

Storitev vse železarnice v teži je bila letos v marcu za 49% višja kot v marcu 1. 1947.

Sušnik M.

Udarnik Dolžan Janez

Udarnik Dolžan Janez, premikač v prometnem oddelku železarnice, je eden izmed mnogih naših delavcev, ki vlagajo vse svoje sile za dvig proizvodnje. V tovarni je zaposlen od osvoboditve in je v službi vesten in sposoben delavec, brez neupravičenih izostankov. Ko

Udarnik Dolžan Janez — zaposlen na prometnem oddelku železarnice

smo se zanimali o njem, smo zvedeli, da služi ostalim za zgled. Dolžan Janez je lahko ponosen na izjavo, da bi železarna takoj vzela v enako službo še 15 takih delavcev in jih zaposlila na prometnem oddelku.

Vedeti je namreč treba, da je prometna služba v železarni zvezana z velikimi težavami. Od premikačev je odvisno, da se železniške nesreče na stisnjemem prostoru železarnice dogajajo ali ne. Če je premikač malomaren, je v stalni nevarnosti iztirjenje vagonov, zlasti so v nevarnosti človeška življenja, če premikači svojo službo ne vršijo vestno. Prav udarnik Dolžan Janez se zaveda v polni meri važnosti svoje službe in nalog, ki so mu postavljene.

Naši starčki na dan volitev

Iz poročil, ki so bila objavljena v časopisju o izidu volitev, vidimo, da je pri nas še malenkosten odstotek reakcije, ki noče služiti svojemu ljudstvu, ampak je v službi inozemskih gospodarjev. Če ti zavedni ali nezavedni zapeljanci nimajo prave državljanske zavesti, pa tega ne moremo trditi o ogromni večini našega ljudstva, posebej še o nekaterih naših starčkih in starih. Vsem Jeseničanom sta dobro znana 89 letni Pristov Franc, p. d. Vršanov in 83 letni Rožič Joža, bivši čevljar. Oba stanujeta v Kurji vasi (center 10). Prišla sta na volišče in s ponosom izvršila svojo državljansko dolžnost. Enako zavednost je pokazala tudi 76 letna Dimnik Marija iz centra 4, ki je v jutranjem mraku prišla prva na volišče ter čakala pred vrati, da bi mogla glasovati.

Pomanjkljivosti v tovarni pletenin v Radovljici

Tovarna pletenin v Radovljici je maja lanskega leta obratovala samo v eni izmeni, zato je bila takrat tudi zaposlitev mnogo manjša, kar pa se je danes precej spremenilo. Velika potreba po tekstilnem blagu je zahtevala večjo produkcijo pletenih izdelkov. To se je moglo doseči le z uvedbo dveh izmen, kar pa je bilo v zvezi z zahtevo zaposlitve novih moči. Kje dobiti novo delovno silo? Na našem podeželju se je nahajalo in se še nahaja mnogo deklet in žena, ki so v breme svojim staršem. To je tista rezervna delovna sila, ki jo je bilo potrebno pritegniti v tovarno. Ta delovna sila pa ni kvalificirana. Ker pa je v tovarni pletenin glavno proizvodno sredstvo ročni pletilni stroj, na katerem se morejo pridne in zavedne delavke usposobiti že v 4 do 6 mesecih, je bil tudi ta problem rešen zadovoljivo. Edine težave obstajajo v tem, da delavke, zaposlene v tovarni, stanujejo v vseh predelih našega okraja, torej izven območja tovarne. Kljub temu, da se vršijo izmene v zvezi z odhodi in prihodi vlakov, poedinci izgubljajo na času po več ur dnevno.

Prejšnji način kapitalističnega gospodarstva je tudi v pletilski industriji zapustil težke sledove, s katerimi se je treba nenehno boriti. Kot smo navedli že zgoraj, je sedanja tovarna bila združena iz manjših obratov, izmed katerih so bili trije preje nameščeni v navadnih stanovanjskih zgradbah, kjer je bilo obratovanje v vsakem pogledu nemogoče. Sedanji dve tovarniški poslopji pa vsled koncentracije vseh podjetij tudi ne odgovarjajo svojemu namenu. Najbolj občutno je pomanjkanje higienskih naprav. Produkcijo ovira tudi raznovrstnost strojev, ki je prav tako posledica starega gospodarskega sistema. Na teh strojih je tipizacija izdelkov nemogoča. Razen tega pa je pletilska industrija odvisna tudi od nabav volnene preje, ki je pri nas zaenkrat še uvozni predmet. Sicer si pomagamo s predelovanjem bombažne preje, vendar bi bila stalna praksa na naših strojih

nerentabilna, ker je produkcija bombažnih izdelkov na okroglih pletilnih strojih mnogo cenejša in kvalitetno boljše. Zavedamo se, da bomo v drugem letu in morda tudi še v tretjem letu naleteli na marsikake večje ali manjše težave, zaradi tega je ena prvih naših nalog, da bomo v okviru možnosti tovarno čimprej preuredili tako, da bo vsaka delavka svoj delovni čas v tovarni polno izkoristila z občutkom, da je tovarna njen drugi dom.

Večina naših tovarišic je pridna in zavedna ter ima pravičen odnos do dela. Zavedajo se, da se borimo s težavami gospodarske borbe, ki jo moramo zmagoslavno izbojevati. Je pa razen zgoraj navedenih pomanjkljivosti tudi precej drugih nedostatkov, ki bi se z razumevanjem vsega kolektiva dali odpraviti. Sebičnost in zgolj ekonomski interesi nekaterih posameznikov, ki so jim koristi skupnosti deveta briga, zavirajo tudi v tovarni pletenin uspešno delo. Zavedne delavke nas stalno opominjajo načela, da kdor skupnosti ne daje, nima pravice od nje zahtevati. V našem okraju, pa tudi v sami Radovljici in bližnji okolici, je še veliko pridnih in poštenih tovarišic, ki bi želele biti vključene v produkcijo. Ob zadostnem številu pletilnih igel in ostalega materiala bi lahko zaposlili še več tovarišic. Ko bomo odstranili vzroke, zaradi katerih naša žena ne more biti polno vključena v produkcijo, bo tudi nabava potrebnega materiala ugodnejša. Ko se bo to zgodilo, bodo delovna mesta v tovarni pletenin zasedena in mnogo naših žena bo v resnici postalo enakopravnih ter se bodo vsled gospodarske samostojnosti te enakopravnosti tudi lahko posluževale.

Uprava okrajnih gospodarskih podjetij mora pomanjkljivosti in nedostatke, ki smo jih navedli v tem sestavku, upoštevati in stremeti za tem, da se čimprej odpravijo. Iste naloge stojijo tudi pred novoizvoljenim okrajnim ljudskim odborom.

Pohitimo z gradnjo zadružnih domov

**V Lancovem bodo zgradili zadružni dom do 1. maja 1948
Najboljšemu gradilišču bo 1. maja podeljenih 50.000 din**

Gradnja zadružnih domov v našem okraju do danes ni zajela vsega prebivalstva in je še mnogo vasi, ki za zadružni dom niso napravile ničesar. Znano je, da se je pri nas ljudstvo obvezalo, da bo zgradilo 15 zadružnih domov, dosedaj pa se je delo pričelo samo v **Ribnem, Mošnjah, na Srednji Dobravi in Lancovem**, kjer je bilo izvedenih že nekaj množičnih akcij pri napravljanju materiala ter kopanju temeljev. Ostala gradilišča pa so se dosedaj zadovoljila samo z zbiranjem denarnih sredstev, kar pa nikakor ne zadostuje.

V **Ratečah** še niso pričeli z nikakršnim delom. Krivdo valijo na visok sneg in pravijo, da niso mogli pričeti niti s pripravljanjem materiala. Res je bilo v tem kraju precej snega, vendar uprava za gradnjo zadružnega doma tudi po skupnjenju ni konkretizirala sprejetih obveznosti. Nič boljše ni v **Podkorenu**, kjer imajo nabranih 30.000 din, in v **Kranjski gori**, kjer razpolagajo s 50.000 din. V **Zgornjih Gorjah**, kjer se adaptira že obstoječa stavba, imajo sicer zbranega nekaj materiala, vendar tu dela potekajo prepočasi. Zelo slabo stoji stvar v **Podnartu**, kjer se še do danes niso zedinili glede prostora, in tudi niso pripravili še prav nikakega materiala. Isto velja za **Nomenj**, kjer privatni lastnik noče odstopiti zemljišča. Krajevna uprava in aktivisti množičnih organizacij bi ga morali prepričati o veliki koristi bodočega zadružnega doma. Tudi za njega samega. Tudi na **Bohinjski Beli** imajo težave glede zemljišča. Najprimernejši prostor je na mestu, kjer stoji staro župnišče, ki je bilo med zadnjo vojno minirano in je danes neuporabno. Ljudstvo je napravilo prošnjo, da bi se to župnišče razlastilo in podrlo, da bi na ta način prišli do prostora za gradnjo zadružnega doma. Čim bo ta prošnja rešena, bodo ljudje pričeli z delom. V **Bohinjski Srednji vasi** je za gradnjo zadružnega doma odstopila tamkajšnja prostovoljna gasilska četa 120 m³ peska, 30 m³ kamna, precej apna in nekaj denarja. Zgledu te gasilske čete naj bi sledila tudi druga društva, ki razpolagajo s primernim materialom, pa ga letos neobhodno ne potrebujejo. Z delom v **Srednji vasi** pa dosedaj še niso pričeli. V **Stari Fužini** so se šele nedavno zedinili glede zemljišča. Podrli bodo nek star hlev in s tem dobili nekaj materiala.

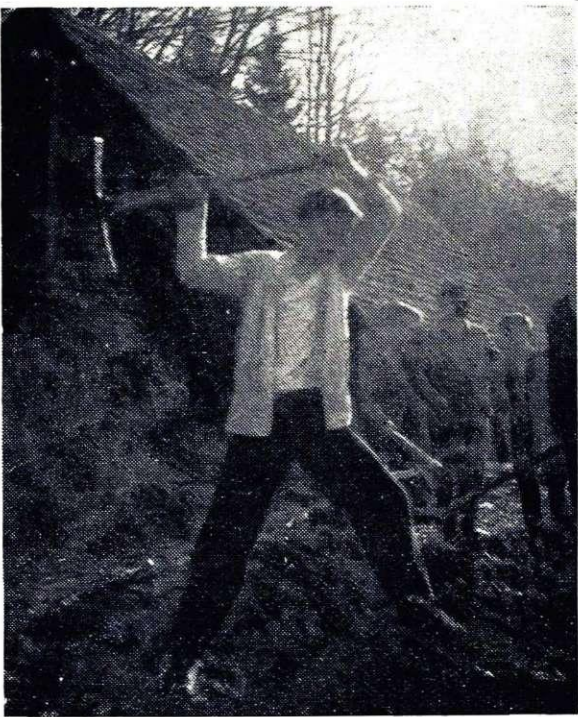
Na **Lancovem** so vaščani že lansko leto pričeli z gradnjo svojega doma, tako da zidovje dvorane že stoji. Ljudstvo se je obvezalo, da bo z gradnjo doma nadaljevalo in ga zgradilo do 1. maja t. l.

Izgleda, da bodo za prvo mesto med seboj tekmovala gradilišča v **Ribnem, Mošnjah in Srednji Dobravi**. Od krajevnih činiteljev je odvisno, katero izmed teh gradilišč bo odneslo zmago. Dosedaj imajo v **Ribnem** pripravljenega že precej denarja in materiala. Množično delo na gradilišču je bilo najboljšje organizirano 21. marca t. l., ko so volivci po volitvah odšli na prostovoljno delo. Tu že kopljejo temelje za zadružni dom. V **Mošnjah** so pripravili dosedaj 20 m³ kamenja, precej peska, 7 m³ lesa, nekaj opeke in denarja. Tudi tu je bilo na dan volitev množično delo na gradilišču. Položili so poljsko železnico, preskrbeli male vozičke, s katerimi dovažajo pesek in kamenje. To delo je sicer tudi koristno in potrebno, vendar pa bi v **Mošnjah** storili bolje, če bi se ravnali po navodilih, ki smo jih objavili v našem listu z dne 25. marca t. l. Na **Srednji Dobravi** so kljub temu, da so se šele pred kratkim odločili za gradnjo zadružnega doma, takoj pričeli s pripravljanjem materiala, ki ga imajo dosedaj: 5 m³ obdelanega kamna za fasado, 5 m³ neobdelanega, 45.000 komadov zidakov, ki so jih prejeli od Krajevnega ljudskega odbora, nadalje imajo tudi že 5 m³ presejanega peska.

Kot smo že večkrat opozarjali, je največja pomanjkljivost krajevnih uprav v tem, da niso znale konkretizirati obveznosti, ki jih je naše ljudstvo sprejelo za posamezne zadružne do-

move. Druga največja napaka pa je v tem, da se posamezna gradilišča zanašajo samo na nedeljsko prostovoljno delo, zlasti na prostovoljno delo naše mladine. Čim bodo krajevne uprave in naše kmečko prebivalstvo te pomanjkljivosti odstranile, bo delo na gradiliščih močno oživelo in pričelo se bo množično tekmovanje med posameznimi gradilišči. Ko bo naše ljudstvo v industrijskih centrih videlo, da se je tudi kmečko prebivalstvo lotilo dela pri gradnjah zadružnih domov z večjo vnemo in pridnostjo, bo tudi ono doprineslo še večji delež kot pa ga je sprejelo z obveznostmi.

Dosedaj se je dela na gradiliščih največ udeleževala naša mladina, zlasti iz **Javornika**. Poleg

Prostovoljni delavci pri kopanju gline za zadružne domove

tega pa so bili na prostovoljnih delih tudi člani raznih sindikalnih podružnic, AFZ, OF itd. V akciji sodelujejo tudi delavci **Železarne Jesenice**, ki bodo pripravili ves material za okovje in bodo zbirali železne odpadke in jih uporabili za betonsko železo. Znan je tudi obveznost mladine iz tovarne verig v **Lescah**, ki bo kraju, ki bo prvi zgradil zadružni dom, podarila moderen plug.

Zdaj ob nastopu pomladi naj naše kmečko in ostalo delovno ljudstvo vложи vse svoje sile, da zadružni domovi ne bodo zgrajeni šele v jeseni, ampak že v poletju. Med posameznimi gradilišči naj se razvija tekmovanje. **Najboljšemu gradilišču v prvomajskem tekmovanju bo prvega maja podeljenih 50.000 din.**

VESTI

Poziv invalidov jeseniškega okraja

Krajevni ljudski odbori našega okraja so prejeli navodila, da opozorijo vse osebe, ki so upravičene prejemati invalidnino, da vložijo prijavo pri Okrajnem socialno-zdravstvenem odseku, ali pri Okrajnem odboru vojaških vojnih invalidov, lahko pa tudi pri poverjenikih-invalidih. Vsak od teh je dolžan invalidom nuditi vso potrebno pomoč.

Vsi upravičenci, ki prijave še niso vložili, naj to storijo najkasneje do 1. maja t. l. Posebej opozarjamo družine padlih borcev, ki prejemajo

Na Jesenicah smo začeli zidati po Turčičovem sistemu

Na gradilišču kadrovskega doma sta zidarja tov. Jože Tratnik in Franc Stadler, uvidela potrebo in pomanjkanje zidarjev na vseh gradiliščih na Jesenicah. Začela sta premišljevali in se pomenkovati: „Kaj če bi še midva začela zidati po novem načinu?“ In res, sklenila sta, da začneta z novim načinom zidanja. Naročila sta delavcem, da pripravijo zadosti opeke in malte.

Drugi dan so se začeli delavci preje kot običajno radovedno zbirati na gradilišču in razpravljati. Neverneži so trdili, da ne bo šlo, drugi so zopet trdili, da gre drugod, zakaj bi pri nas ne šlo? Med tem sta se zidarja pripravila vsak na svoje mesto in začela z delom. Stene so vidno rasle. Mimoidoči so postajali in se ozirali na stavbo, tu pa tam je kdo kaj pripomnil in šel dalje. Delavci so ju komaj sproti zakladali z materialom.

Zvečer pa, ko so končali z delom, so veselo meli roke in pregledali uspehe. V dvanajstih urah sta oba zidarja sezidala 19 kub. m zidu. In s tem prekoračila staro storilnost cca 300%, pri tem pa je ostala kvaliteta ista. Oba zadovoljna in vesela sta sklenila, da bosta v bodoče zidala kjer bo le mogoče, po novem načinu.

Mesečno poročilo vaškega odbora OF Studor v Bohinju

Vaški odbor Osvobodilne fronte v Studorju je poslal okrajnemu odboru OF na Jesenicah sledeče mesečno poročilo, ki odkriva, kako je z delom odbora OF v Studorju, medtem ko so drugje odbori OF z vsemi člani gonilna sila za napredek svojega kraja in ljudi:

Na okrožnico štev. 80/48 odgovarjamo, da odbor OF miruje popolnoma. Mi nimamo nič za poročati o kakem posebnem delu. Za zadružni dom v splošnem ni pravega navdušenja. Prosimo, da pošljete nabiralno polo OF.

Sekretar: Martin Zupanc s. r. Predsednik: Logar Jožef s. r.

K temu edinstvenemu poročilu je vredno spregovoriti nekaj besed. Če nima odbor OF v Studorju nič poročati, je temu pač krivo dejstvo, da tudi nič ne dela. Občudovanja vredna je njihova odkritosrčna izjava, da odbor miruje. Žrtev tega mirovanja in nedelavnosti pa je tamkajšnje delovno prebivalstvo. To se je zlasti videlo na zadnjih predvolivnih sestankih, ko se je izkazalo, da so ljudje popolnoma nepoučeni o najosnovnejših in najenostavnejših današnjih problemih. Nič čudnega ni, če v Studorju ni pravega navdušenja za zadružni dom. Vaški odbor OF je „miroval“, na delu pa je bila reakcija in sejala svoje razdiralno seme med našimi kmeti. Zaradi tega je nujno potrebno, da se odbor OF v Studorju prebudi iz zimskega spanja in se zave svojih dolžnosti do ljudstva, ki bo odbor prej ali slej klicalo na odgovor.

podporo po odloku NKOJ-a, ter stare invalide, ki prejemajo invalidnino po starih invalidskih predpisih, da vložijo prijavo v označenem roku, ker bodo te podpore oziroma invalidnine ustavljene.

Obenem opozarjamo vse tiste, ki prejemajo celo invalidnino, na objave v časopisih in na „Poziv“ Ministrstva za socialno skrbstvo, ki je bil poslan vsem krajevnim in mestnim ljudskim odborom. Vsem onim, ki ne bodo pravočasno predložili zahtevanih potrdil, se bo s 1. majem t. l. ustavilo izplačevanje invalidnine.

Dolžnost vseh množičnih organizacij zlasti pa krajevnih in mestnih ljudskih odborov je, da invalidom in družinam padlih borcev nudijo vso potrebno pomoč pri iskanju dokumentov in raznih potrdil.

V borbo proti jetiki!

Jetika je najbolj zavrtna morilka človeštva, ki izbira svoje žrtve predvsem med siromašnimi sloji. Ta bolezen se je najhuje razpasla v vojni dobi, najbolj v krajih, ki so v gospodarskem, socialnem, kulturnem in higienskem oziru najbolj zaostali. Tudi v železarskem revirju se v zdravstvenem pogledu še čutijo težke posledice strašne vojne.

Ljudska oblast je storila v pogledu zatiranja te zavrtna bolezni vse, kar je v danih razmerah mogoče. Tu obstoja protituberkulozni dispanzer, ki ga vodi znani specialist za pljučne bolezni dr. Tomaž Furlan, primarij bolnice na Golniku. Vsako sredo so na okraju rentgenološki pregledi bolnikov in se o njihovem zdravstvenem stanju vodi točna evidenca.

Zdravstveno stanje prebivalstva gorenjskega kota ni najboljše. Še slabše pa je med delavci, ki so prišli iz drugih krajev v železarski revir iz krajev, ki so gospodarsko in socialno na nizki stopnji.

Jetika je nalezljiva bolezen. Vsako bolezen pa je lažje preprečiti ali omejiti kot pa zdraviti. Zdravljenje pa je še posebno težko v krajih, ki so po svoji naravi in gospodarski strukturi bolj dovzetni za nalezljive bolezni.

Jesenice so stisnjene med visoke gore. Skozi Jesenice vodi cesta z zelo slabim cestiščem. Po tej cesti je izredno velik promet z motornimi vozili. V vročih poletnih dneh je ves železarski revir zagrnjen v oblake dima in prahu. Motorna vozila neprestano brnijo skozi revir. Ljudje vsrkavajo cestni prah in z njim tudi klice nalezljivih bolezni. Neznosen prah lega ljudem na sopila in na oči. To najhuje občutijo ljudje s kroničnim bronhialnim katarjem in naduho. Zdravniki zdravijo bolnike s kapljicami, motorna vozila pa trosijo milijone bacilov, ki jih vdihavajo ljudje.

Krajevne ljudske oblasti morajo posvetiti vso pozornost zdravju ljudstva. Bolezni terjajo nešteto življenj, slabijo delovno silo in obreme-

njujejo socialno zavarovanje. Mestni ljudski odbor na Jesenicah naj nabavi motorno cestno škropilnico, ki naj dnevno večkrat škropi in hladi razbeljeno cestišče.

Ce pa motorne škropilnice ni mogoče nabaviti, jo moramo napraviti sami. Če smo marsikaj

Dim in prah na cesti — eden izmed povzročiteljev jetike

napravili za druge, bomo morali tudi zase in to udarniško. Strokovnjakov imamo dovolj in železa tudi, zbrali bomo nekaj denarja in imeli bomo motorno cestno škropilnico, ki bo na vročih jeseniških tleh lepšala življenje nam in našim potomcem.

Za dobro organizacijo zbiranja zdravilnih zelišč

Ker obstojajo možnosti nabiranja zdravilnih zelišč v našem okraju in je zdravilnih zelišč pri nas dovolj, je bil na posebni konferenci napravljen načrt glede zbiranja za leto 1948. Glavno vodstvo zbiranja bo prevzela Okrajna poslovna zveza na Jesenicah, ki je zaenkrat dooločila zbirne centre v Boh. Bistrici, Zgornjih Gorjah, Begunjah, na Lancovem in Dovje-Mojstrana. V teh krajih bodo prevzem izvrševale kmetijske zadruge.

Zdravilna zelišča, ki prihajajo v poštev so: cvet arnike, cvet bezga, cvet dišeče vijolice, cvet njivske mačhe, list preobjede, list volčje češnje, list šmarnice, list borovnice, list trpotca, hribja resa, materina dušica, korenina preobjede, gozdni koren, baldrijanove korenine, korenina trobentice, korenina regrata, korenina koprive, korenina dišeče vijolice, bezgove jagode, češminove jagode, lubje češminovih korenin, lubje češminovih palic, korenina arnike, seme podleska, planinski mah, listje koprive, čebula jesenskega podleska, cvet lapuha in rastlina prvenec.

Vsa navedena zdravilna zelišča razen listov borovnic, hribje rese, materine dušice, korenine koprive in bezgove jagode se lahko nabirajo v neomejenih količinah.

Dolžnost vseh množičnih organizacij, prav posebej pa šolskih upraviteljev, odn. mladine in pionirjev je, da k akciji za zbiranje navedenih zdravilnih zelišč pristopijo z vso resnostjo. S tem bodo zelo koristili sebi in vsej skupnosti. Zavedati se moramo, da naša država uvaža iz inozemstva mnoga zelo draga zdravila, ki so neobhodno potrebna za ljudsko zdravje. Uvoz prepotrebnih zdravil iz drugih držav pa bi lahko zelo zmanjšali in bi tudi v tem oziru postali neodvisni, če bodo naše množične organizacije nekoliko pogledale okoli sebe. Po naših gozdovih, poljih in travnikih trohnijo in gnijejo najboljše zdravilna zelišča, ki jih dosedaj nismo izkoriščali, ali pa v zelo neznatni meri. Zaradi tega ni treba posebej opozarjati, da je pristop k zbiranju teh zdravilnih zelišč zelo nujen in važen.

Poleg koristi, ki jo bomo imeli s tem, da bomo zdravila pridelovali sami doma, se nam nudi tudi **z zbiranjem zelišč zelo lep zaslužek**. Za vsa zdravilna zelišča bo namreč predpisana ugodna cena, ki bo odvisna od vrste in kvalitete zelišča. Za naše kmečko prebivalstvo pa je zlasti važno to, da se bo **veliko vrst zelišč odkupovalo pri kmečkih zadrukah po vezanih cenah**, kar bo nudilo nadaljnje možnosti nabave raznega industrijskega blaga.

oziroma bili kraji Žirovnica, Ljubno, Srednja Dobrava in Podhom. Odgovorni ljudski odborniki teh krajev, odborov se za stvar sploh niso zanimali in so jo brezbrizno prepuščali administratorjem.

Ko je skopnel zadnji sneg, in se je zemlja komaj za silo osušila, že se je pričela spomladanska setev. V drugi polovici marca so prve zorane brazde oznanjale pričetek pomladanskih del. Pridne roke našega kmeta so vrgle prvo seme jarega ječmena in rži. Setev teh žit je domala zaključena, setev ovsa, detelje, krmne pese in korenja pa je v teku. V našem okraju pa so tudi taki krajevni ljudski odbori, mimo katerih gre pomladansko delo na polju in izgleda, da jih pomladanska setev prav nič ne briga. Zanikrnost nekaterih ljudskih odborov se kaže tudi v tem, da ne pošiljajo rednih tedenskih poročil Okrajnemu ljudskemu odboru na Jesenicah. Kmetje pa so sami dovolj pametni in so svoja polja posejali brez vednosti odbora, ki v svoji lenobi misli, da krajevne setvene komisije niso potrebne. Ti odbori oziroma člani ljudskega odbora so pozabili, da jih je ljudstvo izvolilo tudi za to, da se brigajo o pravilni spomladanski setvi ter vodijo evidenco in kontrolo o posejani površini. Spomladanska setev je nadvse važna akcija, od katere je odvisna prehrana našega prebivalstva. Krajevni ljudski odbori, ki dosedaj pomladanski setvi niso posvetili dovolj pažnje, naj te napake nemudoma odpravijo, zlasti naj pošiljajo redna tedenska poročila OLO Jesenice.

Življenje v mladinskem okrevališču Gozd-Martuljk

Odmaknjen od glavne ceste leži v zatišju, obdan od šumečih smrek mladinski dom v Martuljku. V tem okrevališču so našli drugi dom zdravstveno ogroženi otroci iz vseh delov naše domovine. Večina so eno ali dvostranske sirote, ki so kljub svoji mladosti okusile vse strahote okupacije, vso bedo in preganjanje, kar jim je zrahljalo zdravje.

Življenje v domu je pestro in živahno. Otroci so pod skrbnim nadzorstvom vzgojiteljev, s katerimi jih veže najlepše tovarištvo.

Dnevno življenje v domu se prične ob pol 8. uri zjutraj, po umivanju sledi desetminutna telovadba, zbor, zajtrk, ambulantni pregled in pospravljanje sob. Ob deseti uri je malica, ob 12 kosilo. Da bi otroci z učenjem preveč ne zaostali, je v domu tudi šolski pouk od 9. do pol 12. ure. Pionirčki se uče zelo radi, in s tem izpolnjujejo željo svojega ljubljene maršala Tita.

Popoldne je do pol 4 počitek. Po pospravljanju postelj in izdatni malici gredo otroci ob lepem vremenu z vzgojiteljicami na izprehod. Veseli in zadovoljni so, kar se le da. Zanima jih prav vse, naše krasne planine, bister gozdni potoček, beli oblaki in temni gozdovi. V poletnem času postavljajo ob potočkih mlinčke, grade mostove in hidrocentrale in si tako bistre svoj um. Na vsakem izprehodu odkrijejo vedno kaj novega in poučnega. Tega zanimajo drobne živalice, ki jim na sprehodih križajo pota, ta se zanima za ptice, oni želi spoznati cvetje gozdnih sadik in tako dalje.

Ob deževnem in snežnem vremenu pa si z raznimi igrami v domu krajšajo čas. Nekateri so vneti igralci ping-ponga, drugi čitajo knjige in ogledujejo slikalnice. Trojčki iz Banata pa so vneti šahisti. Tovarš Matija iz Gozda se je rad odzval vabilu in poučuje šah. Večkrat so v igro tako zatopljeni, da pozabijo na kosilo in jih mora vzgojiteljica opozoriti, da se bo želodček pritožil, če ne bodo skrbeli zanj.

Večerja je ob pol 7 zvečer, nato je še nekoliko kramljanja in uživanja planinskega zraka na terasi. Sledi umivanje, ob 9 pa zavlada v okrevališču popoln mir.

Bolni mladini se ob skrbni negi zopet vrača zdravje. Uspehi pa niso vidni samo v zdravju, ampak se opaža pri otrocih tudi iskreno bratstvo in tovarištvo. To tovarištvo in bratstvo je tem lepše, ker so otroci doma iz vseh republik naše države.

O kakem dolgočasju v domu sploh ni govora. V učenju, igri in razvedrilih še prehitro poteka čas. Tudi tovariši, ki se nahajajo na oddihu v sosednem sindikalnem domu, pogostoma obiskujejo pionirčke in se z njimi zabavajo. Posebno veselje pa zavлада v domu, ko obiščejo pionirčke naše žene iz gornjesavske doline. Te jih namreč ponavadi razvesele s kakimi darili. Veliko skrb posvečajo žene tudi zdravju, razvoju in napredku pionirjev. Zavedajo se velike in lepe naloge, ki jo je nakazal maršal Tito na II. kongresu AFŽ — da bodo vzgojile zdrav in politično prekaljen kader, domovini zvestih in predanih ljudi, vrednih državljanov naše nove Jugoslavije.

Marija.

Spomladanska setev v jeseniškem okraju

Debela plast snega je še pokrivala poljane naše visoke Gorenjske, ko so se začele priprave za spomladansko setev. Že januarja so naši krajevni ljudski odbori zbirali poimeška naročila za nabavo semen. Kmetovalcem, ki niso imeli lastnih semen za spomladansko setev, se je dala možnost, da jih nabavijo. Večina krajevnih ljudskih odborov je pravilno razumela pomen te akcije, nekaj pa je bilo tudi takih, ki niso imeli za to pravega razumevanja. Najslabši v tem

★ KULTURA IN PROSVETA ★

Po razstavi „Dolika“ na Jesenicah

Od 29. februarja do 10. marca 1948 je odsek za likovno umetnost „DOLIK“ priredil razstavo slik. Uredništvo „Jeseniškega Kovinarja“ je zaprosilo akademskega slikarja tov. Dore Klemenčiča, da bi o razstavi podal poročilo. To poročilo objavljamo v celoti:

Slovenski narod preživlja danes v skupnosti z vsemi ostalimi narodi Jugoslavije in demokratičnimi deželami sveta globoko politično in gospodarsko preobrazbo, ki vodi po poti strmega porasta materialnih dobrin za vse sloje delovnega ljudstva. Istočasno z gospodarskim vzponom se vrši tudi kulturna preobrazba, kjer se javlja težka borba proti vsem negativnim ostankom iz preteklosti, na drugi strani pa oranje kulturne ledine tam, kjer v prešlih pogojih ni bil mogoč dovolj širok kulturni porast.

V časih pred našo borbo za osvoboditev naroda so bili pri nas vodilni ljudje naši književniki od Prešerna dalje, katerih umetniška sila je dajala narodu pogum in vztrajnost v njegovi borbi. To književnost so naši otroci spoznali iz prvih čitank osnovne šole, spoznavalo jo je vse ljudstvo iz mnogih knjig naših založb in časopisov. Zato so velika dela naših književnikov postala splošna ljudska last. Proniknila so v ljudsko duševnost, ker so iz nje zrastle.

Drugače pa je z likovno umetnostjo. Težke materialne prilike v katerih je naš narod živel, so onemogočile mnogim talentom, da bi se sploh pokazali, tistim pa, ki so uspeli pod najtežjimi pogoji ustvariti nekaj del, je težko življenje onemogočilo ves njihov nadaljnji vzpon. Strto je bilo njihovo delo in življenje. To so doživeli Subići, to je doživel Petkovšek in mnogi drugi veliki talenti kot Grohar, Kobilica, Vesel itd. Koliko pa je bilo tudi takih, za katere sploh ne vemo. Ljudstvo je mnoge umetnike porajalo, toda ti so umirali, še predno so pričeli živeti. Narod ni od njih imel ničesar.

Zato pa so pri nas uspevali tujci. Uspevali so špekulantski trgovci in mešetarji z umetnostjo. Iz za narodnostnih meja se je dovažalo k nam mnogo osladnega kiča, ki je po nizki ceni prodiral v naše domove in javne prostore. Kolikor niso uspeli gospodarski izkoriščevalci onemogočiti našim talentom življenjske osnove, je to storila brezvestna protiumetniška produkcija, ki je zastrupljala naše ljudi s svojo banalnostjo in vsebinsko plitvostjo.

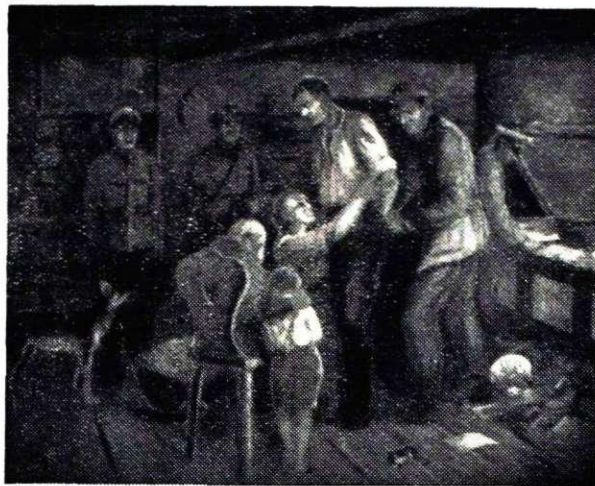
V takih kleščah se nahaja danes vsak naš ljudski talent, ki nima možnosti, da bi posvetil svojim sposobnostim dovolj časa, ki še nima možnosti spoznati resnih vzorov umetniške tvornosti. Bori se z vsemi močmi za čas, bori se za pravo pojmovanje in vzore. **Skupina ljudskih likovnih talentov, ki žive na Jesenicah, je tipičen primer take borbe. Tu slika, riše, kipari in rezbari preko dvajset delavcev iz jeseniške železarne.**

V začetku marca tega leta so imeli v Titovem domu na Jesenicah svojo razstavo, ki je obsegala okrog 150 del in sicer: olja, akvarele, risbe in kipe. Razstavo je obiskalo preko 2000 ljudi, kar je posebno važno poudariti, kajti iz tega obiska se jasno vidi velika želja našega delovnega ljudstva po umetnosti in kulturi sploh. Mnogi od teh obiskovalcev so razstavo posestili po večkrat in si vedno z živahnim zanimanjem in diskusijo ogledovali razstavljenata dela.

Spričo tolikega prizadevanja umetnosti samoukov in tolikega zanimanja za njihovo delo s strani obiskovalcev, je treba o tem spregovoriti.

Omenili smo že težave, pred katerimi se naši ljudski talenti nahajajo. Zato ni nič čudnega, če so mnoga njihova dela res pod vplivom one cenene produkcije tujega izvora. Toda, naj je bil vpliv kakršenkoli, oni so ga obvladali in to je važno. Če bi ti ljudski talenti imeli na razpolago boljše vzore, obvladali bi tudi te. Zato je nujno in neobhodno potrebno, nuditi tem talentom vse možnosti za njihov razvoj. To je potrebno še prav posebej zaradi tega, ker

vidimo, da mnoga njihova dela izgubljajo navedeni negativni vpliv in se poizkušajo približati prirodi, resničnosti, taki kot je kot jo vsak človek vidi in doživlja. Tako prizadevanje se vidi v **L. Višnarjevi** sliki „Okupator“, kjer se

Višnarjeva slika „Okupator“, ki je na razstavi imela največ občudovalcev

je od teh slikarjev prvi lotil obdelave one vsebine, katero je naše ljudstvo preživljalo v času domovinske vojne. Slika mnogo pove, a to je predvsem važno, kajti realistična, živa vsebina bo dala tudi obliko, ki bo premagala vse negativne vplive. Zelo lepe uspehe približevanja resničnosti kažejo tudi **Tomazinovi** akvareli n. pr. „Apnenica“, „Tekoče železo“, nadalje **Jemčev** „Bled“. Pravilen osnovni prijem za akvarelno tehniko je pokazala tudi **Nika Hafnerjeva**, a še boljše so njene risbe glav. Zelo dobre glave je razstavil **Stare**. Posebno pa je treba poudariti uspehe v risanju glav mlademu **Torkarju**, ki kaže, da se bo razvil v odličnega risarja. Drugi mladi talent je **Dolinšek**, ki je razstavil pločevinaste reliefe, ki naravnost presenečajo. Močan občutek za barve vidimo v slikah **Kravanje**. Ko bo razvil temu odgovarjajočo risbo, bo uspeh še mnogo večji. Lepo perorisbo je razstavil **Krajcar**, a **Markež** nežno občuteno olje „Naše gore“. **Dakskobler** kaže mnogo tehničnih sposobnosti, toda ko bo svoje delo razvijal na način olja „V Srednjem vrhu“, bodo odpadli vsi negativni vplivi. **Čebulj** je razstavil vrsto glav, risanih z ogljem, ki so slikovito prijete. Ko bo razvil pri tem še čvrstejšo risbo, bo mnogo dosegel. Zanimivo je delo **Korošcev**, starega in mlajšega. Z ozirom na težko tehniko rezbarjenja v les in na njuno težko fizično delo v tovarni, moramo biti veseli njihov uspehov.

Potrebno bi bilo temeljitejše razprave o vsakem posebej. Toda tu ni mesto za to. Poudariti pa moramo eno, kar je važno za njihovo lepo prizadevanje in za vso našo ljudsko kulturo. **Ljudski likovni talenti, ki so se morda v vsej Jugoslaviji prvi organizirali v okviru sindikalnega kulturno-umetniškega društva na Jesenicah v odsek „DOLIK“ in ki poleg svojega težkega fizičnega in drugega dela s toliko dobro voljo razvijajo likovno umetnost, zaslužijo vso pozornost našega kulturnega sveta in vso ljubezen delovnega ljudstva. Ta njihova organizacija naj bo vzor vsem ljudskim talentom po drugih delavskih in kmečkih centrih, kajti to so osnovne matične organizacije za dvig ljudske umetnosti. Take organizacije so prve, ki vzbujajo v našem ljudstvu težnjo za umetnostjo, one so prve, ki vzgajajo v svojih krilih mlade talente kot sta Dolinšek in Torkar. Ti ljudski talenti se ne bodo posvetili umetnosti kot profesionalci, toda kot posredniki med ljudskimi množicami in profesionalnimi umetniki bodo igrali posebno danes zelo važno vlogo.**

Dore Klemenčič

DOPISI

Surov primer netovarištva napram vojnim invalidom

Med borci, ki so se takoj leta 1941 odzvali klicu domovine in naskočili z orožjem v roki zločinskega okupatorja, ne strahše se žrtev in naporov, je bil tudi tovariš **Levstik Alojz**, ki je bil kmalu po prihodu okupatorja aretiran, zaprt v Begunjah, nato pa izgnan v Srbijo, kjer je pod najtežjimi pogoji živel. Ob prvi priliki pa je vstopil v partizanske edinice.

Vse njegovo življenje je bilo trnjevo. Kot borec za svobodo je stal v prvih vrstah Proleterskih brigad v Srbiji in v Sremu. Na sam dan osvoboditve je bil v poslednjem jurišu na Zagreb težko ranjen, kjer je izgubil vsled sovražnikovega rafala desno nogo in roko in tako postal 90% invalid.

Po ozdravljenju je kljub hromosti poiskal primerno službo in še danes po svojih močeh vlaga vse sile za napredek naše dežele. Dnevno se vozi z vlakom iz Lesc na Jesenice, kjer je uslužben.

Dne 7. aprila t. l. je tov. **Levstik Alojz** hotel iz jeseniškega perona na cesto. Izhod iz perona je s kabino predeljen v dva dela. Skozi enega za civilno prebivalstvo, skozi drugega pa za vojaštvo. Širina izhoda znaša jedva pol metra. Zaradi ogromnega prometa je treba včasih čakati tudi do 10 minut, da se prerineš na prosto. Invalid **Levstik** Lojze se je navedenega dne hotel prerivanju izogniti s tem, da je mislil zapustiti peron pri izhodu za vojake. Z eno samo nogo obstoja za njega nevarnost, da bi ga množica podrla na tla.

Službujoči vratar **Krivec Karol** je tov. **Levstika** pri tej priliki brutalno napadel z glasnim vpitjem in zahteval od njega, da naj si ne drzne nikdar več skozi izhod za vojake. Tov. **Levstik** mu je na lep način hotel pojasniti, da je invalid in da se je tega izhoda poslužil zaradi tega, ker se težko preriva med množico in ima počasno hojo, pa bi rad prišel čimprej na cesto, da ne bi zamudil službe. Vratar **Krivec** pa mu ni pustil do besede in je poklical še nekega drugega železničarja, ki je od **Levstika** zahteval dokaz invalidnosti in osebno legitimacijo. Navzoče občinstvo se je zgrozilo nad takim surovim postopanjem državnih uslužbencev napram težkemu invalidu. **Levstik** je mirno dvignil hlačnico in pokazal vsem leseno nogo...

Pri tej priliki je vredno omeniti tudi to, da **Krivec Karl** še danes ne nosi na službeni čepici peterokrake zvezde, kljub opominom svojih starešin. Izgovarja se, da zvezde ne more kupiti, naj mu jo izstavi Uprava železnic. Uslužbenci, ki smo bili priče omenjenega nečloveškega dogodka, zahtevamo, da se **Krivic** Karla kaznuje. To naj bi bilo njemu in vsem njemu podobnim v pouk, da moramo do žrtev naše osvobodilne borbe imeti večje spoštovanje.

P. M.

Bled — Mlino

V januarju t. l. je organizacija AFZ Mlino zaprosila gasilsko četo na Mlinem, da bi ji za uspešno delovanje ženske organizacije gasilci odstopili enkrat mesečno dvorano. Prostovoljna gasilska četa pa je to prošnjo pismeno odbila z izgovorom, da je dvorana preveč obremenjena v društvene namene, dalje da se vršijo v njej sestanki LMS in slično. Ta izgovor gasilske čete pa ne odgovarja resnici in je ženska organizacija kot tudi ostalo prebivalstvo na Mlinem prepričano, da se v gasilski četi nahajajo gotovi člani, ki namerno ovirajo delo ostalih množičnih organizacij. Dolžnost poštenih in zavednih gasilcev na Mlinem je, da zadevo razčistijo. Gasilci se namreč morajo zavedati, da so istočasno tudi člani Osvobodilne fronte. S tistimi, ki preprečujejo sodelovanje in pomoč, naj uredijo sami.

Zena

Uredništvo in uprava: Jesenice, Titov dom. — Izhaja dvakrat mesečno. — Odgovorni urednik: Gasar Verko, Jesenice.

Tisk Gorenjske tiskarne v Kranju. 1247 48